

SOS-Lapsikylä toivoo puolueilta ja tulevilta kansanedustajilta vastuullista politiikkaa seuraavalla eduskuntakaudella, jotta lapsiperheiden köyhyys sekä lasten ja nuorten välinen eriarvoisuus vähenisivät. Suomen eduskunnan tulee päätöksillään taata, että jokainen lapsi ja nuori Suomessa voisi kasvaa täyteen potentiaaliinsa riippumatta siitä, millaiseen tilanteeseen hän on syntynyt.

Ehdotuksemme lasten ja nuorten eriarvoisuuden ehkäisemiseksi:

1

Lapsiperheköyhyyttä on vähennettävä pontevammin

Lapsiperheköyhyydestä aiheutuva eriarvoistuminen on yksi aikamme suurista ongelmista. Köyhissä oloissa asuneet lapset ovat itse aikuisina todennäköisemmin toimeentulotuen piirissä. Lapsiperheköyhyydellä on siten useisiin sukupolviin ulottuvia negatiivisia vaikutuksia. Köyhyys koskettaa lapsiperheitä laajasti, myös niitä, jotka käyvät töissä. Hallituksen leikkaukset ja indeksijääditykset ovat koetelleet ennen kaikkea kaikkein pienituloisimpia lapsiperheitä. Epävarmuus taloudellisesta tilanteesta vaikeuttaa arkea ja sitä kautta vanhemman mahdollisuutta olla lapsensa tukena. Jokaisella lapsella on kuitenkin oikeus kasvaa oloissa, joissa ei ole valtavaa niukkuutta.

Konkreettiset toimitaehdotukset:

- Lapsiperheiden sosiaaliturvan pitää olla joustavaa. Vanhempainvapaassa tulee huomioida erilaiset perhemuodot, kuten sijaisperheet, uusioperheet ja yksinhuoltajat.
- Lastensuojelusta itsenäistyvän nuoren tulee voida käyttää itsenäistymisvarat niiden tarkoituksen mukaisesti, eikä esimerkiksi perustoimeentuloon. Lapsen kesätyörahojen ei pitäisi vaikuttaa perheen etuuksiin.
- Jokaisen lapsen pitäisi voida harrastaa yhtä hänelle mieluisaa harrastusta. Vähävaraisessa perheessä elävän lapsen pitäisi voida hakea itselleen harrastustukea.

2

Perheiden tarpeet auttamistyön lähtökohdaksi

Perheille suunnattu tuki tulisi muotoilla aidosti perheen tarpeista lähtien siten, että sillä saadaan aikaan vaikuttavia tuloksia. Samalla tulisi suunnata jo orastavassa tuen tarpeessa riittävän tehokas ja laadukas osaaminen perheisiin, koska liian vähäinen tuki pahimmillaan vain hieman siirtää isomman kriisin syntymistä. Liian usein ammattilaiset määrittelevät miten, millä kokoonpanolla ja mihin aikaan auttamistyötä tehdään. Jotta tuki olisi vaikuttavaa, pitäisi palvelujärjestelmää uudistaa huomattavasti ketterämmäksi. Lisäksi kaikkien perheenjäsenten tilanne tulisi selvittää, kun yhdellä ilmenee avuntarvetta.

Konkreettiset toimitaehdotukset:

- Joustavammat ajat palveluiden tarjontaan – ei vain virka-aikaan.
- Yhteistyötä estävien tekijöiden poistamista esimerkiksi yhdistämällä johtamista ja mahdollistamalla tiedonkulku ja yhteinen asiakassuunnitelma yhteisenä työkaluna.
- Perheenjäsenten avun tarpeen selvittäminen osana rakenteita. Esimerkiksi vanhemman hakeutuessa avun piiriin vaikkapa oman jaksamisensa tai psyykkisten ongelmien perusteella, tulee kaikkien työntekijöiden alasta riippumatta ottaa kantaa siihen, tarvitsevatko muut perheenjäsenet tukea tai tuleeko sitä arvioida tarkemmin. Samoin lapsen yksilöllistettyä opetusta harkittaessa tulisi koko perheen palveluntarvetta arvioida. Tällöin päästäisiin ajoissa tukemaan koko perhettä, eivätkä ongelmat pääsisi monimutkaistumaan.

3

Haavoittavassa asemassa elävien lasten kuulemista ja osallisuutta vahvistettava

Lasten ja nuorten arkeen sekä päätöksenteon rakenteisiin on saatava lisää osallisuuden mahdollisuuksia. Lastensuojelun asiakkaat ovat olleet useiden eri viranomaistoimenpiteiden kohteena ja heidän osallisuuden kokemuksensa ovat usein erityisen heikkoja. Jotta heistä kasvaisi aktiivisia kansalaisia, tulee heidän osallisuuteensa ja kuulluksi tulemiseensa kiinnittää erityistä huomiota.

Konkreettiset toimitaehdotukset:

- Lapset ja nuoret on otettava mukaan lapsivaikutusten arviointiin.
- Lapset ja nuoret on otettava mukaan arvioimaan esimerkiksi kuntien ja palveluntuottajien toimintaa.

4

Ylisukupolvinen lastensuojelutarve katkaistava

Sijaishuollossa kasvaneilla nuorilla aikuisilla on keskimääräistä enemmän tarpeita itsenäisen hyvän elämän saavuttamiseksi. Liian monella itsenäisen elämän opettelu on vielä kesken 21-vuotiaana, kun jälkihuolto loppuu. Inhimillisesti ja taloudellisesti on järkevää venyttää jälkihuollon tukea muutamalla vuodella. Monien samanaikaisten muutosten tiedetään altistavan psyykkiselle oireilulle ja vaikeuttavan itsenäistymistä.

Vaikka lapsuudessa sijoitettuna olleiden vanhempien perheissä ilmenevät haasteet ja ylisukupolvinen lastensuojelutarve tunnistetaan, ei perheitä kyetä tukemaan riittävästi nykyisissä peruspalveluissa. Ennaltaehkäisevät, tehostetut palvelut olisivat näille vanhemmille ja heidän lapsilleen inhimillisesti tärkeitä ja kansantaloudellisesti järkeviä.

Konkreettiset toimitaehdotukset:

- Sijaishuollossa kasvaneiden nuorten tulee saada asua sijaishuoltopaikassa toisen asteen opintojensa loppuun asti ilman erillistä neuvottelua. Jälkihuollossa olevilla nuorilla tulee olla mahdollisuus palata sijaishuoltopaikkaan, mikäli itsenäinen elämä on alussa haastavaa. Tällöin sijaisperheen on saatava riittävä korvaus myös jälkihuollon sijoituksesta.
- Jälkihuollon ikäraja tulee nostaa 25 ikävuoteen.
- Vaihtoehtoisesti kolmen vuoden jälkihuoltojakson voisi käyttää itselleen parhaaksi katsomanaan ajankohtana 29-vuotiaaksi asti.
- Myös terveyspalveluissa tulee huomioida jälkihuollon siirtymä ja mahdollistaa esimerkiksi psykiatrisen tuen jatkuminen täysi-ikäistyttäessä.
- Jälkihuollon on oltava laadukkaampaa ja kunnianhimoisempaa. Jälkihuollolle tarvitaan laatukriteerit.

5

Kunnianhimoiset kriteerit ohjaamaan lasten, nuorten ja perheiden tukipalveluiden tavoitteita

Lasten, nuorten ja perheiden tuen palveluiden julkisissa hankinnoissa tulee olla kunnianhimoiset laatukriteerit ja keskiössä palveluiden vaikuttavuus.

Konkreettiset toimitaehdotukset:

- Palveluita kilpailutettaessa hinnan osuus annettavista pisteistä ei saa olla yli 50 %, vaan kilpailutukset tulee tehdä kunnianhimoiset laatukriteerit edellä.
- Julkisia hankintoja tulee ostaa vaikuttavuuden eikä suoritteiden, esimerkiksi tuntihintojen, perusteella.

6

Suomen kannettava vastuunsa maailman lapsista

Suomen kehitysyhteistyön tulee olla pitkäjänteisestä ja johdonmukaista äärimmäisen köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentämiseksi. Kehitysyhteistyömäärärahojen tulee edistää mahdollisimman tehokkaasti inhimillistä kehitystä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, sekä kaikista heikoimmassa asemassa olevien asemaa. Suomen on sitouduttava selkeään aikatauluun, jolla kehitysyhteistyön rahoitus nostetaan YK-tavoitteen mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Maailman lapset ja nuoret on huomioitava vahvemmin kehityspolitiikassa. Kansalaisjärjestöt tekevät ulkoministeriön evaluaatioiden mukaan kustannustehokasta ja vaikuttavaa kehitysyhteistyötä, silti ainoastaan 12 % rahoituksesta ohjataan järjestöille.

Konkreettiset toimitaehdotukset:

- Koulutus nostettava yhdeksi Suomen kehityspolitiikan kärkiteemoista.
- Haavoittuvassa asemassa olevien lasten oikeudet taattava Suomen kehityspolitiikassa.
- 15 % kehitysyhteistyövaroista kohdennettava kansalaisjärjestöille.
- Kehitysrahoitusta nostettava merkittävästi ja sitouduttava aikatauluun, jolla rahoitus nostetaan 0,7 prosenttiin BKT:sta.

7

Pakolaislasten, -nuorten ja -lapsiperheiden integraatio ja oikeudet on turvattava

Suomi on sitoutunut takaamaan YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen toteutumisen jokaisen lapsen kohdalla. Kaikilla lapsilla on oikeus turvalliseen kasvuun, kehitykseen ja koulutukseen. Kotoutumisvaiheessa olevien lasten, nuorten ja lapsiperheiden tuki ja oikeudet on turvattava.

Konkreettiset toimitaehdotukset:

- Pakolaiskiintiötä on korotettava.
- Yksin maahan tulleiden lasten perheenyhdistämistä pitää edistää ja tiukennuksista on luovuttava.
- Turvattomiin maihin ei saa palauttaa lapsia tai lapsiperheitä.
- Nuorten opinnot ja työelämäpolut on turvattava.